

Robuuste plannen

In de praktijk komt het regelmatig voor dat grondeigenschappen anders zijn dan verwacht. De kans dat deze gebeurtenis zich voordoet, kan worden beperkt door grondig risicogestuurd onderzoek vooraf. Risico's kunnen ook worden beperkt door voldoende ruimte in de vraagspecificatie te laten voor het opvangen van (rest-)risico's, bijvoorbeeld voor de toepassing van vrijkomende materialen wanneer sprake is van mindere kwaliteit. Uiteraard moet wel altijd aan wettelijke eisen worden voldaan. Biedt letterlijk meer ruimte, stel geen onnodige eisen aan het gebruik van materialen en zet geen onnodige tijdsdruk op de uitvoering. Introduceer met de vraagspecificatie geen onnodige risico's en biedt zelfs de ruimte om de gevolgen van bekende risico's te beperken. Onnodig specificeren/voorschrijven dient niet het belang van goed risicobeheer.

[Voorbeelden 1 t/m 4](#)

[Tips](#)

[Meer informatie](#)

Voorbeeld 1: Functionele eisen aan toe te passen materialen

In een praktijkvoorbeeld hebben we gezien dat vrijkomende materialen niet konden worden toegepast in het werk omdat de kwaliteit ervan tegenviel. In de vraagspecificatie was beschreven dat voor een taludbekleding voor een te realiseren dijk, klei erosieklasse I nodig was, aan te brengen in een gespecificeerde laagdikte. De verwachting was dat die klei ook zou vrijkomen, wat kosten en onnodige transportbewegingen zou beperken.

In de praktijk bleek echter dat de erosiebestendigheid van de klei tegenviel. De strakke planning vereiste snel handelen, discussies over een alternatief (dikkere bekleding van klei van lagere kwaliteit) waren ongewenst. Er werd besloten om vrijkomende klei uit het project af te voeren en klei van de afgesproken kwaliteit aan te kopen en aan te voeren. Dit heeft geleid tot onnodige kosten. De extra transportbewegingen hebben niet bijgedragen aan een hoge score op duurzaamheid en circulariteit. Vanuit de doelstellingen van de opdrachtgever was een andere oplossing misschien ook mogelijk geweest. Dan had de vraagspecificatie een ander soort eis moeten bevatten. Niet de kwaliteit van de klei, maar de kwaliteit van de constructie (de erosiebestendige laag) had dan moeten worden beschreven.

Ook bij het opleggen (en vastleggen) van eisen met betrekking tot milieuhygiënische kwaliteit van toe te passen (vrijkomende) grond, is het verstandig om binnen de grenzen die wet- en regelgeving biedt ruimte te houden. Valt de kwaliteit van vrijkomende grond tegen, maar voldoet de toepassing aan wet- en regelgeving, dan is het ook fijn als gemaakte afspraken met de omgeving niet in de weg zitten. Zodra de omgeving het gevoel krijgt dat ze niet krijgen wat hun is beloofd, ontstaat er onrust. Dit vormt een risico, ook al wordt strikt voldaan aan wet- en regelgeving.

Tip: biedt in de vraagspecificatie ruimte zodat alternatieven, die ook aan de strategische doelen voldoen, direct kunnen worden uitgevoerd (zonder oponthoud) en snel schakelen mogelijk is. Waar deze ruimte nodig is, blijkt uit het risicodossier. We schetsen hieronder enkele voorbeelden.

Zie: [‘Oplossingsvrij specificeren in folder duurzaamheid in gemeentelijke projecten’](#).

[Figuur afkomstig uit de handreiking duurzaam GWW]

Voorbeeld 2: Ontwerp op basis van vrijkomende materialen

Een mooi voorbeeld van het scheppen van ruimte is ontwerpen op basis van inzichten in hoeveelheden en kwaliteiten van vrijkomende materialen. Kortom: stel eerst vast wat er vrijkomt en beoordeel hoe die materialen, door deze letterlijk en figuurlijk ruimte te geven, weer kunnen worden toegepast.

Naast chemische kwaliteiten van vrijkomende grond gaat het natuurlijk ook om zaken als korrelverdeling, fysische eigenschappen (zoals bij materialen die vrijkomen bij krib- en dijkverlagings, zoals filterzand en -grond, zetsteen en dergelijke).

Streef zoveel mogelijk naar een gesloten balans van grond en andere vrijkomende materialen.

Voorbeeld 3: Ruimte voor toepassing van vrijkomende grond

De kwaliteit van vrijkomende grond kan tegenvallen. Er wordt schone grond verwacht die kan worden verkocht, maar er komt klasse A/Wonen vrij (met een veel geringere waarde) die moet worden afgevoerd. Beperk met de vraagspecificatie niet onnodig de mogelijkheden om grond in het project te hergebruiken. Bijvoorbeeld in functionele grondconstructies die meerwaarde hebben in landschappelijke inpassing. Blijf uiteraard wel binnen de grenzen die het Besluit bodemkwaliteit biedt.

Het HWBP experimenteert via de POV Dijkversterking met Gebiedseigen Grond met het (her)gebruik van uit de dijk vrijkomende materialen en ontwikkelt een geo-scan voor het inwinnen van gegevens van het dijkopbouw materiaal.

Voorbeeld 4: Vermijdt onnodige koppeling van projecten

In eerste instantie lijkt het handig om meerdere projecten (onder eigen beheer) te koppelen. In het ene project komt grond vrij, in het andere project is grond benodigd. In de praktijk blijkt een koppeling niet altijd mogelijk. Als dit te laat wordt geconstateerd, kan dit gevolgen hebben voor planning en kosten. Voor de vrijkomende grond dient dan bijvoorbeeld een andere, duurdere en minder duurzame, bestemming te worden gezocht. Daarnaast moet duurdere grond van elders worden aangevoerd. Alleen als alternatieven voor de aan- en afvoer van grond tijdig bekend zijn, is het risico misschien nog beheersbaar.

Wij staan niet negatief tegenover het koppelen van projecten (en het kan vanuit duurzaamheid misschien juist een must zijn) maar zorg er altijd voor dat de randvoorwaarden van de koppeling goed zijn vastgelegd en uitwijkmogelijkheden beschikbaar zijn wanneer koppeling niet mogelijk is. Het in stand houden van uitwijkmogelijkheden is een onderwerp van risicobeheer.

Tips

- Stel tijdig vast welke risico's uit het risicodossier kunnen worden beperkt door de nodige ruimte te bieden in de vraagspecificatie.
- Stem het ontwerp en voorschriften ten aanzien van te gebruiken materialen af op de verwachting met betrekking tot vrijkomende materialen met de nodige bewegingsruimte.
- Betrek marktpartijen in de ontwerpfase en aanbestedingsfase zodat over de uitvoering van het project al in het beginstadium aanwezig is.
- Beperk de uitvoeringsduur niet onnodig en stel geen onnodige deadlines.
- Maak het projectgebied niet onnodig groot, in ieder geval niet als binnen het projectgebied hoge eisen worden gesteld aan bodemkwaliteit en het project er de kosten van moet dragen.
- Geef de markt de ruimte om zelf oplossingen aan te dragen.

Meer informatie

Zie: Oplossingsvrij specificeren in folder duurzaamheid in gemeentelijke projecten.

<https://www.duurzaamqww.nl/wp-content/uploads/2018/07/Handreiking-Aanpak-DGWW-voor-gemeenten.pdf>